

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ES ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY

Szerkesztő: P A P D O M O K O S

Előfizetési ár: Egész évre 20 L. Magyarországra: 26 L. Egyes szám ára 3 L. Akik a 20 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítói-díj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárhoz küldendő Clujra (Kolozsvárra.)

Dr. Költő Gábor.

1879—1923.

Távol az erdélyi bércektől, melyekhez egész lénye minden gyökérszálával kapcsolódott, férfi kora delén, nyugalmat nem ismerő szakadatlan munka közben ragadta ki az élők közül a halál, melynek igen korai megjelenésétől nem hiába rettegtünk mindnyájan. Kálváriás élete sorsa mindnyájunk szívében megrezegtet egy-egy hűrt, akik ideálokat alkottunk magunknak, életünk folyását azok irányába állítottuk be s elveszítvén azokat, most lelki tépelődés közben tengetjük napjainkat. Gyöngé és törekeny testben egész férfi-lélek, aki székely faja minden erényét és kiválóságát egyesíti magában — annak hibái nélkül. 1879-ben született Nagyajtán. A székelykereszturi, majd a kolozsvári unitárius kollégiumban kitűnő eredménnyel befejezván tanulmányait, az egyetem jogi fakultására iratkozik be. Jogi tanulmányai végeztével Kolozsvárt joggyakornok, nemsokára törvényszéki bíró, majd elnöki titkár s már 34 éves korában táblai bíró lesz. E minőségében nemcsak hevülettel nagy szervező munkát fejt ki a patronage nemes emberbaráti ügye körül.

Ezt a munkát zavarja meg a háboru vihara s gyászos befejezése. Itt kezdődik addig boldog és derüs életének testi és lelki szenvedésekkel teljes korszaka. Állását elhagyván, az unitárius egyház tanügyének referense lett. Egész odaadással vetette magát új munkaköre teendőire, melyeket nemsokára teljes jártassággal irányított. De maradt ideje arra is, hogy az erdélyi elárvult magyarság érzelmi életének összetartásán dolgozzék és buzgólkodjék. Makulátlan-fiszta erkölcsi felfogás és faja sorsáért, jövőjeért lánggal lobogó tüzes lelke és szeretet meg aggodalom vezette minden lépé-

Vári Albert tanár uramnak.
JL.
Unit. Közl.

sét. E rövid idő alatt tünt ki egész erkölcsi nagysága s ennek volt következménye, hogy az 1920. évi Főtanács a néhai nagyérdemű Kozma Ferenc helyébe egyhangulag iskolai felügyelő gondnoknak választotta. Beiktatására nem volt kedvező az idő, de az igazgatóság őt üdvözlő ülésén lelkes beszédben tett vallomást az ifjúság nevelő-oktató munkájának igazi értékeléséről és erővel teljes, velős mondatokban hangsúlyozta, hogyha valaha, most igazán szükséges mindenkinek megérteni, hogy székely ifjúságunkat vallás-erkölcsi alapon a megalkuvást kizáró kötelességteljesítésre kell nevelnünk. Mint felügyelő gondnok állandóan figyelemmel kísérte az iskola külső és belső életét, anyagi és szellemi ügyeit.

De e lelkes munkája nem sokáig tartott. Letartóztatása, perbefogása s az ezzel járó testi-lelki gyötrelmek megérelték benne azt az elhatározást, hogy expatriáljon. Könnyes szemekkel és fájdalommal telt szívvel vette magára a hontalanság keresztjét 1921. november havában. És bár Budapesten szintén megtalálta a fényes tehetségeinek megfelelő munkateret, mert az igazságszolgáltatás kuriai birói polcára emelkedett, miként a talaját vesztett gyenge palánta, azóta csak sorvadt, csak visszavágyott az erdélyi hegyek közé, ahova most korai halálának hire hoz mély fájdalmat és szomorúságot. Munkaköre, melyet ott is fáradhatatlan buzgalommal töltött be, nem tudta kitölteni az űrt, amely expatriálásával támadt szívében.

Mély fájdalommal siratjuk benne a közügyekért önzetlenül lelkesedni és szolgálni kész embert, a lelkes magyart, a rendíthetetlen erkölcsi integritást. És utolsó üdvözetül kívánjuk: *Sit tibi terra levis!*

Dr. Gál Kelemen.

Temetése e hó 19-én * volt az * igazságügyminiszterium előcsarnokából. A szomoru szertartást a gyászpompa minden külső fénye és a nagyszámu jó barát és tisztelő őszinte mély fájdalma tette impozánssá. Megjelent a temetésen a kormány képviselője, Bethlen miniszterelnök, a miniszteriumok, egyletek és testületek küldöttsége és a repatriáltak teljes számmal. A ravatálnál Józán Miklós esperes imádkozott. Ravasz László ref. püspök a jóbarát kiváló tulajdonságait a jeles szónok megrázó erejével festette a könnyekig meghatott gyászolók lelke elébe. A kormány, a különböző intézetek egymást föl váltó képviselői mind találtak dicsőíteni és siratni valót a korán elhunyt nagy hazafi jellemében és sokoldalú humánus munkásságában. A bucsubeszédnek elhangzása után a hatalmas menet a Kerepesi-temetőbe vonult, hol örök pihenőre helyezték Költő Gábor fáradt testét a magyar nemzet legnagyobb halottjai közé.

Az igazgatóság elhatározta, * hogy emlékezetét egy alapítvány * létesítésével fogja megörökíteni. Ezért felkérjük jó barátait, ismerőseit és tisztelőit, hogy e célra szánt adományait a kollégium igazgatóságához juttatni sziveskedjenek Kolozsvárra.

Megpróbáltatás idején.

— Ima. —

Irta Deák Miklós.

Öröktől való fény, öröktől való melegség, öröktől való élet, öröktől való szépség, áldott jó Isten! Téged kereslek, hozzád imádkozom, mert csak Te vagy a fény, melegség, élet. Legyen áldott a Te ragyogásod!

Te vagy az a végtelen nagy sziv, ki a te végtelen jóságodból életet adott mindennek. Az ártatlan fűszálnak, a gyilkos szörnyetegnek. Parányi virágnak, égbe nyuló fának. Néma kösziklának, zengő dalu madárnak.

Hol vagy? Hova lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bűn sötétében. Nálad az örök béke; itt a békétlenség. Ott fenn miriád csillagok összeütközés nélkül futják utjokat; itt emberek milliói egymásba ütköznek. Ott, hol Te lakol — örök harmónia — itt a földön széthuzás fiaid között. Ott áldás, itt átok, ott szeretet, itt széttépő gyűlölet.

Hol vagy? Hova lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bűn sötétében. Ott a magasságban meg nem rendül az ég alkotmánya, itt alatt fiaid sötét, bus romokon járnak. Ott ég az örök fény, itt lámpásunkból kifogyott az olaj, hitünk berkeben egyik mécs világa a másik után alszik el. Déva vára felől bús szellő fujdogál . . . hitünk mártirjának a síró lelke az. Népét ébresztgeti . . . hívja. Mozdulunk-e, megyünk-e, hogy bekötözzük sebeit bús arcu anyáknak, szegény egyházunknak?!

Hol vagy? Hová lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bűn sötétében. Oh vajjon meghat-e téged dévai martirunk síró lelkének kérése? A bogár zúmmogése, a fűszálak reszketése, a vadak üvöltése, a vérző hegyek, sáppadó egek, a dadogás, a rémület, szolgálád kérése, a Nőék imája? . . . Lesz-e még hitélet, jókedvű adakozó? Meghal-e a gyűlöletnek, a széthuzásnak átka? Oda állunk-e egymást megértő lélekkel a bus romokra, hogy elhordjuk az omladékot, megszüntessük a bábeli zavart s háládatos gyermeki szívvvel, csak egyet akarva, csak a jót akarva, felépítsük azt, mit e vad idők szelleme lerombolt?

Hol vagy? Hová lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bűn sötétében. De lelked sugarát eltakarhatja-e a köd, a felhő, a rideg közöny, a gyűlölet átka? Oh eljön, eljön még a Te ragyogásod, felsüt még a Te mennyei tüzed, felsüt a fagyos lelkekre, kopár hómezőkre, hogy ismét öröm legyen a földön. Hogy ismét virágozzék a kicsiny fűszál, hogy ismét illatozzék a fák szerege, a virágok sokasága, hogy ismét suttogjon a szellő, daloljon a madár, hogy ismét ragyogjon a hitélet, hogy ismét égjen az olaj most pislogó lámpásunkban, hogy valósuljon meg egy szép álom-

ban látott jövendő s legyen boldog a szenvedő, a sötétségben járó emberiség.

Töltsd Uram lámpásunkba az egymás megértés olaját, add Uram szivünkbe a közjóra törekvés lelkét, hogy a sötét éj újra csillagos legyen, hogy a halálból élet támadjon.

Könyörög szolgád. Könyörög a gyenge fűszál. Kér a kis virág. Könyörög az ijedt madár. Könyörög a néma szikla . . . a föld, az ég, könyörög az egész világ: add belénk az egymást megértés lelkét, hogy széppé tehesstük jelen s jövendőnket. Ámen.

Uj hit, uj élet.

Hol vagyon halál a te diadalmad és hol vagyon koporsó a te fulánkod. Az Isten adott nekünk diadalmat. Ő tőle van az élet és Ő nélküle lesz minden halál, de aki Istennek él, azon nem vesz diadalmat a halál.

Mert mi a halál? Talán az, ami megállítja a test mozgását. Vagy az-é, a minek következtében porrá lesz ami porból vétetett. Ez nem halál, ez csak elmulása a földi létnek és megkezdése a földöntulnak. Igazi halál az, amelyet az élő ember hal meg. Az a borzasztó halál, amelyik a földi létben megöli a lelket, elveszi bátorságát, elapasztja küzdelmét, lelankasztja kedvét és bizalmatlanná teszi. Akkor vagyunk meghalva, mikor nem várjuk a holnapi napot, amikor nincsenek terveink a jövőre, mikor nem látjuk szépnek a reggelt, nem tudunk gyönyörködni a rügy fakadásában, a bimbó nyílásában, mikor nem szeretjük a kis gyermeket és nem örvendünk a madár énekének.

Van-e föltámadás az ilyen halálból. Isten gondoskodott az ő gyermekeiről. És kik az ő gyermekei? Az élő, a gondolkozó, a szerető, a messzelátó, a nagyratörő lelkek. A ki nem hiszen, a ki nem bízik, az elfordult Istenétől, halott az, akinek csak akkor lesz föltámadása, ha visszatér hite szárnyain a tökéletes és örökéletű Istenhez.

Ne féljete, mert Isten azért adta nektek az ő lelkét, hogy gyönyörködjék bennetek. Ő látni akarja a lelkek rügyfakasztását, bimbó bontását. Keressétek a szép gondolatokat. Olvassátok Isten csodás titkait, melyeket elrejtett a kis bogarak életében éppen úgy, mint a hatalmas sziklákéban, a szellő suttogásában épp úgy, mint az isteni tragédia velőtrázó jeleneteiben.

Föltámadunk uj életre, uj hitre és bármennyire bántana a testi fájdalom, az élet gyötrődése, mi boldogok leszünk a mi Istenatyánk hajlékában, bármerre megyünk, bármihez kezdünk.

Ez a hit a mi idvességünk és boldogságunk. **Dr. Boros György.**

LEÁNYAINKNAK Konfirmációl ajándéku
legszebb, legállandóbb és leghálásabb tárgy az imakönyv. „Szívemet hozzád emelem . . .“ nagy választékban kapható 40 leutól fölfelé a kiadóhivatalban.

TŰZHELY MELLETT.

HUSVÉT.

Föltámadott a Krisztus!

— De csak azoknak:

Akik szeretnek!

Kik sohsem aratnak,

Mindig csak vetnek.

És megmaradnak

Balgán, halálíg

Meleg álmódó szívüeknek . . .

— Halleluja, föltámadott a Krisztus!

Föltámadott a Krisztus!

— De csak azoknak:

Kik sirni tudnak,

Eszményekért élnék,

És nem maguknak.

S fejükön hordják

Szent Glóriáját

Láthatatlan tövis koszorúknak . . .

Föltámadott a Krisztus!

— De csak azoknak:

Kik biznak bátran

Fényesebb hajnalok

Hasadásában.

Az igazságnak,

A szeretetnek

Husvétii szent diadalában . . .

— Halleluja, föltámadott a Krisztus!

SZABOLCSKA MIHÁLY

A hívő.

— Igaz történet. —

A kisküküllő-mentén elszórtan találhatni nazarénusokat, akik magukat hívőknek nevezik. Ebből a környezetből van véve elbeszélésünk tárgya.

Mikor az Isten az est szürkületéből szemfödelet készült teríteni az égre, s csak elhalványult rózsaszínű sávok jelezték a hanyatló nap utját, — teljes lelki nyugalommal haladt szekérével Márkos az erdei uton, hogy mielőtt az égen figyelő csillagok kinyitnák szemüket, kis szekerecske sarjúját haza szállíthassa. Gondolkozott az elvégzett napi munkáról, közbe-közbe végighuzta kérges tenyerét homlokán, s törülgette a rászáradt izzadság cseppeket.

Augusztus vége. Kimerültség látszik már a természetben, s a munkás ember arcán. A szakadatlan munka fáradt vonalakat rajzolt a bágyadt arcra, szemének tekintete is mintha mélyebb lenne, mint mikor felhők fodrai mögül próbál kisútni a hold. — Ma szom-

bat este. Márkos számbaveszi heti munkáját, meglegedettség lát-szik komoly arcán. — Alig szól egyet állataihoz. Azok is fáradtak. Ugy halad csendeszen az est szürkületében mint a nyugodt lelkiismeret az igazság útján.

Arra eszmél, hogy valaki megszólítja.

— Jó estét *testvér*.

A szokatlan köszönésre Márkos ajka mosolyra nyulik, de hamar helyre igazítja, mert erélyesen figyelmezteti jó érzése: idegent nem illik lemosolyogni. Fogadja a köszönést faluja szokása szerint:

— Adjon Isten.

— Szelid arcának vonásaiból úgy látom, hívő testvérrrel van dolgom — szól tovább az idegen.

— Hiszek mindenben mi jó s igaz! — feleli Márkos.

— Igazán beszél testvér. A Krisztus, ki érettünk élt, meghalt, feltámadott, mindig csak a jót s igazat hirdette.

— Legyen áldott neve örökre.

— Látom szorgalmas munkában fáradozik testvérem szüntelen.

— Erre teremtettünk.

— A munka nemesít.

— Nemcsak, de az egekig emel, s jól esik ha ezekért hálát adhatunk Istenünknek.

— Ugy-e, testvér, a munkás ember mindig várja az ünnepnapokat, mikor mindannyian együtt lehetünk a Úr házában.

— Ahogy a testnek szüksége van pihenőre, bár egy pillanatra, míg kaszálás közben letöröljük a verejtékcseppeket, úgy a lélek is megkívánja ezt, hogy aztán beteljék bőséges táplálékkal, s ezt a vasárnap adja meg.

— Nem tartóztatom fel sokáig testvéremet, de azt az egyet mondja meg, melyik a legszebb ünnepe?

— A vasárnap. Azután a husvét és áldozó csütörtök.

— Hívő lelke igaz gyöngyszemeit látom csillogni fejeletében, hívő testvérem az Urban, — örvendezett az idegen. — A feltámadt Krisztust hirdetni jöttem én is. Szándékomban volt nagyobb ünnep alkalmával keresni fel itt élő hiveinket, de boldog vagyok, hogy legalább most itt lehetek, s hogy leghamarabb a testvérrrel találkozhattam. — A Krisztus szavára jövök. Hallotta-e már vagy egyszer Krisztusunk szavát, hívő testvérem az Urban?

— Hallom mindig s figyelek reá. Hiszek benne mint a legigazabb emberben. Mesteremnek tartom a jóban, követem az igazban. Tanításain gyönyörködöm s én is azt tartom, mit a papom hirdet, Ó az emberiség legnagyobb jóttevője.

— Testvérem papról beszél?

— Igen nekem papom van uram, ki Jézus eszméivel jár előttünk, s mi megyünk utána.

— De hiszen az előbb husvétot s áldozó csütörtököt emlegette.

— Most is. A husvétai történetben él a feltámadt krisztusi eszme: enélkül a Jézus neve ismeretlen volna előttünk. Áldozó csütörtök? Az *emberi munka megdicsőülésének nagy ünnepe*. Ezért mondom, hogy a munka nemcsak nemesít, de fölemel az olajfák hegyére, ahol szembe nézhetünk Istenünkkel, s meglátjuk jobb házánk áldott világát.

— Nagyon örvidenék testvérem, ha holnap az imaházban folytathatnók megkezdett beszélgetésünket.

— Ezt nem tudom megígérni, mert a hívókról azt tartom én is, mint ahogy Pál mondja valahol (Róm. 10. 2.) „*Istenhez való buzgóság van bennük, de nem értelemmel.*“

— Most már igazán nem tudom, kivel beszélek. . . Nem hívó? Hát akkor honnan ezek a magasztos hitelvek?

Ifju Márkos József komolyan nyújtja kezét az idegennek.

— Kérem én az *unitárius egyház* pénztárnoka vagyok. Az én vallásom hitelveinél magasztosabb, szebb tanításokat egyik valás sem adhat . . .

Ütő Lajos.

Trefák.¹

Hogy éli világát kedves szomszéd mióta a felesége nincsen itthon.

— Nagyon jól, mondhatom, mert most már akármelyik végét húzhatom a strimflinnek.

— **Jöhet bátran** barátom hiszen tudja, hogy amelyik kutya ugat az nem harap.

— Tudom, tudom, csak azt nem, hogy mikor hagyja anynyiba az ugatást.

Sándor diákok ebédre hívták.

— Hogy irigyellek — szól kis öccse.

— Ugyan miért?

— Azért, mert ott legalább nem szidnak meg ha a késsel nyuusz a szádba.

¹ Egy amerikai unitárius lapból.

Alapító levelet vagyis köszönőiratot kapott a Dávid Ferenc-Egylet is a leányotthon javára tett 4000 L alapítványért. Minden tagtársunk örvidndhet, hogy egy oly szép és messze kiható célt szolgálhatunk. Az a törekvésünk, hogy az alapítvány akkorára nőj-jön, hogy egy unitárius árvaleány ellátását biztosítsa. Aki hozzájárul, nemes célnak fog szép szolgálatot tenni. Alapító levelünket a D. F. E. irodájában a tagtársak megszemlélhetik.

Az unitárius név becsülete.

323 esztendeje, hogy hazánkban az unitárius név írásban is megjelent. Nem könnyen szokták meg a régi elődök és sokszor kigunyolták az idegenek. Külföldön jóval később fogadták el, de ma már használják Angliában, Amerikában, Fokföldön (Afrika), Ausztráliában, Japánban, Indiában és Bulgáriában is.

Amerikában az utóbbi időben némely unitáriusok más nevet kerestek, mert azt szeretnék, hogy a kik velünk egy hiten vannak, de más nevet viselnek, csatlakozhassanak. A Christian Register című heti lapban folynak a nyilatkozatok. Eleddig legtöbben az unitárius név mellett szóltak.

Egy newyorki unitárius világi férfi Bishop György írja: Ő ragaszkodik a névhez, mert ha Amerikára gondol, ott is az elmúlt száz esztendő alatt annyi szent emlék kapcsolódott hozzá, hogy csak az is tiszteletet követel tőlünk.

— De mit szólunk, ha figyelembe vesszük, hogy ez a név kapcsol össze minket a legrégebb unitáriusokkal, az erdélyiekkel, akikről az utóbbi időben oly sokat olvastunk. Hát nem kellene-e mindent elkövetnünk, hogy fentartsuk és állandósítsuk mindazt, ami összeköt azokkal a távoli, de sokszor üldözött emberekkel. De mit szólunk aztán a britt testvérekről.

Grafton harmadik hercege Henrik Augustus figyelmét föl-hivta és annyira lefoglalta volt az unitárius vallás iránti érdeklődés, hogy maga is elfogadta az unitárius hitelveket és gyakorolta az istentiszteletet. Ez is nagy jelentőséggel bír.

Az amerikai jelesek között az unitáriusoknak hosszú sorozata van. A cambridgei híres férfiakat szükségtelen emlegetni. Longfellow a költő sokszor megnyilatkozott unitáriusága mellett, Lowell, Holmes unitáriusnak mondták magukat. A politikai pálya kitűnőségei közül elég említenünk Taftot, az Egyesült-Államok volt elnökét, aki egy hatalmas gyűlésről elindulva ezekkel a szavakkal vett búcsút: „soha se feledjük, hogy unitáriusok vagyunk“. Ezzel végzi a cikk írója. És ehhez mi csak azt fűzhetjük hozzá: unitáriusok voltunk, azok maradunk. Ezt a nevet őseink megszentelték, mi megbecsüljük.

Egy érdeklődő fölkérésére kérdezzük lelkész fiaitól, hogy az utóbbi husz év alatt, melyik egyházközség adott el régi urasztali poharat az egyháznak. (A pohár képe megjelent a Magyar Népben). A szives tájékozást közölni fogjuk a kérdezővel.

Izenet V. P.-nak. Szivesen vártunk az előfizetés beküldéséért, de jó néven vesszük, ha nem várakoztat máskor. Jól gondolta, hogy a 20 leu árnál többre kerül a Közöny előállítás.

NŐK VILÁGA.

Kötöke. Mint a vágyakozó, ki messze idegenből felejthetlen otthonába hazatér, úgy éreztem én magam, Önök között drága nagyasszonyaim, Önökhöz húzódtak meg elmúlt szép idők, Önök nem változtak, most is egyek, hitők és szeretetük jegyében, hol nincs érvényesülni akarás, nem cél a szentesített eszköz, hanem a cél szent, mely elérése felé osztatlanul törekesznek. Hajlékukban nincs pompa, fény és öltözetrang; de van annál sokkal több „az igazság fenséges egyszerűsége hódító erejében“.

Azt kérdezte ott tőlem egy bájos barna asszony „Nem bánta-e meg, hogy eljött ide?“ Felelek itt neki: Egyben köszönetet mondom a kérdésért, mert hisz abból a szerénység édes virága nyílik felém és örültem, hogy e különös, kényes virágot is, melynek talaja csak leszálló emberek szive, lelke, megtaláltam ott.

Mennyi finom készség a műsor minden egyes szereplőjében, kik egytől-egyig örömeinkre oldották meg föladatukat. Farkas Albertné, Boros Irén urasszony tömör és fölségesen csengő hangja, nemcsak a nagy termet töltötte be széppel, de belesimult, beiecsókolt a hallgatók szívébe, lelkébe. Tud énekelni, mihez nem elég a hang és iskolázottsága, kell tudni énekelni, tudás, melyet eltanulni azonban soha senkinek sem sikerült, ezt magával hozza a kiválasztott, egy szebb, egy jobb világból, Istentől az Ő dicsőítésére. De mit mondhatnék újat Boros Rózsikáról, azaz hogy immár Weress Jenőnéről? Hiszen ő már megszoktatott bennünket arra, hogy mindent szépen tudjon. Hát Graef Rózsika, Pálfiy Margit és Kiss Gabi? Valamennyiben gyönyörködtünk, kedvesek, előzékenyek voltak, elismeréssel adózunk nekik.

Ime ez a feleletem — bájos barna asszonyom — a viszontlátásig.

Anka Aurélné.

A homoródszentpáli unitárius nőegylet munkássága 1922. év november hónapjától: November hó első vasárnapján megkezdtük a nőegyleti felolvasó-estéket s ettől kezdve minden vasárnap este tartottunk összejöveteleket. Ezen összejövetelek műsorát mindig imádsággal kezdtük, utána bibliamagyarázatot tartottunk. Azután rendszeren az „Unitárius Közlöny“, „Magyar Nép“, „Vasárnap“, „Székely közélet“ című lapokból olvastunk fel és az aktuális politikai, gazdasági és tudományos részeket meg is beszélgettük, hogy így azokat jobban meg lehessen érteni. 20 új taggal szaporodott egyesületünk és örömmel irhatom, hogy e télen mindig látogatottabbak voltak az összejövetelek, mint eddig és egyesek részéről

meleg érdeklődést és ragaszkodást észlelhettünk az egyesület iránt. El is határoztuk, hogy nem hagyjuk félbe az összejöveteleket és a nyáron vasárnap délutánokon is összegyűlünk egy kis beszélgetésre és a lapok elolvasására. Karácsonyfa-ünnepélyt is tartottunk s száznegyven gyermeknek osztottunk szét cukrot, fügét, diót, szentjánoskenyeret 850 leu értékben, mely összeget közadakozással teremttük elő. Múсорos táncmulatságot még e télen nem tartottunk, a harangszentelésre tervezgettünk egyet. E télen segítő-társaim voltak az összejövetelek műsorának kitöltésében Benczéné Györfly Ilona áll. tanítónő és Ferenczi Lászlóné körjegyző neje. Ezzel végzem is jelentésemet.

Ürmösi Józsefné,
nőegyleti elnök.

Siménfalván megalakult a Nökszövetség. Jövő számunkban ismertetni fogjuk szép munkásságát.

Az ifjuság munkában!

Nagyon érdekes az a viszony, amelyben az öt ország unitáriusai vannak egymás között. Az angol, amerikai és magyar viszonyokról eleget tudunk, de azt is jó tudnunk, hogy Hollandiában és Japánban, de legközelebb Bulgáriában is vannak unitárius gyülekezetek. Sűrűn foly közöttük a személyes érintkezés és levelezés.

Ezt a viszonyt most az ifjak is melegíteni és élénkíteni kezdték. Az Unitárius Ifjak Vallásos Szövetsége név alatt van egy hatalmas hálózat, amely Amerikából indul ki, beöleli Angliát, átjő Hollandián és most a mi ifjainkat akarja szövetségre bírni. A Dávid Ferencz-Egylet ifjusági körei vannak arra hivatva, hogy a régen megindult munka fonalát újból fölvegyék. Kolozsvárt az egyetemi, theologiai és más ifjak lesznek a zászlóvivők. Az E. K. Tanács is tett egy lépést ilyen irányban, fölkerlte és megbízta dr. Csiki Gábor ifju lelkészünket, hogy a kollégiumban lakó külső ifjuságot szervezze. Dr. Csikiben a Dávid Ferencz-Egylet titkárát üdvözljük s reméljük, hogy munkásságának meg lesz a kívánt sikere. Immár két előadásban ismertette a külföldi ifjusági mozgalmakat.

Örömmel olvassuk az ifjak amerikai tudósításában egy angol unitárius theologusnak Philips Pristleynek az amerikaiakhoz küldött szép levelét, melyben azt írja: A mi unitárius evangeliumunk tiszta. Az kielégíti az egyes embert is, ki a társadalmat is. Mi az unitárius ifjak barátságára nagyon sokat adunk. Ha mi barátiilag összefogunk, többet elérünk, mint az összes szárazföldi és tengeri hadseregek. Értjük meg a mi felséges szerepünket és tegyük meg a ránk bízottakat.

Igen meglepő egy hollandi unitárius theologus ifju Noordhoff levele, melyet szintén Amerikába írt. Ez minket azért érdekel, mert

hajdan majdnem 200 esztendeig a mi theol. ifjaink Hollandiában tanultak. Most a kedves angolok fizetik vissza a nekünk tett szolgálatot.

Noordhoff írja: Hollandiában több vallásos csoportozat van. A Remonstráns Társaság nagyon rokonnak érezi magát az Amerikai Unitárius Egyházzal, a minnek több oka van. Mindakettő a tulságosan rideg és makacs dogmatizmustól menekülve keletkezett. A Remonstráns Egyház keletkezése óta hiven ragaszkodott a szabadság és türelmesség elvéhez. Sohasem kívánta, hogy akár a hívek, akár a papok aláírjanak valamely kredót.

A Remonstráns Társaság egymagában harmincnál több gyülekezetből és hívei száma 20.000 körül áll. Most semmi sem különbözteti meg a többi szabadelvű egyháztól. Most együtt dolgozik a többivel Isten országa eljövételéért. És nekünk Hollandiában végtelen nagy elégtételül szolgál, hogy a mai nehéz időben, tudatában lehetünk annak, hogy az amerikai unitáriusokkal együtt működhetünk, mint testvéreinkkel, önökkel a kik a „maguk sorsának kovácsai“.

A Remonstránsoknak egyedüli megkülönböztetőjük, régi jel-szavuk: „A lényeges dolgokban egység, a lényegtelenekben szabadság, mindenekben szeretet“.

Egy az egészért.

Dr. Tavaszy Sándor a református theologia ifju tudós tanára közelebbről könyvet adott ki, melyben korunk szellemi válságaival, lelki ellentéteivel és vergődéseivel foglalkozik.

Az érdekes fejezetek egyike az fejtegeti, hogy az egyes embernek milyen kötelességei vannak az összességekkel, közelebbről az egyházzal szemben.

Ebből az érdekes cikkből a következőket, mint ránk találókat olvasóink figyelmébe ajánljuk:

Lépten-nyomon szemünkbe ötlük annak az elemi belátásnak a hiánya, hogy végre is lehetetlen a közösségi élet két alaptevékenységében: a kormányzásban és a közigazgatásban minden egyéni gondolatot és bölcsességet érvényre juttatni. Épen ezért, ha egyéni gondolataink és érdekeink nem jutnak érvényre, nem tudunk arra a bölcsőbb álláspontra helyezkedni, amely különösen ma az egyetlen méltó magatartás a mi egyházi közösségünkben: *hallgatni és engedelmeskedni*, mert *ma* ebben van számunkra az élet és a szabadság.

Ma minden egyéni gondolatnak, amely a közösségünkben egyesülni akar, nem az ellenséges indulattól, hanem az aggodó, féltő szeretettől kell áthatva lennie. Az a *pártos* szellem, amely

eddig erdélyi magyarságunkat emésztette, elnémult s boldogan hiszszük, hogy a magva is kiveszett, ez a pártos szellem nem akar talán ma egyházi közösségünk falai közé vonulni? Vigyázzunk örülők, nehogy a prófétával a „pártos ház közepette lakozók“-nak neveztecsünk.

En minden dialektika mellözésével csak arra hívom fel lelkipásztor testvéreim figyelmét, hogy van-e nagyobb és áldottabb mező, egyéniségünk sajátosságainak, gazdaságának érvényrehozására, mint az a missziói mező, amely gyülekezeteink lelki építésében előttünk fejtáru? Vajjon ott már elvégeztünk mindent, vajjon van-e jogunk addig egymásnak szemrehányást tenni, egymás felett kritikát gyakorolni, amíg előttünk csak gyomos és gyümölcstelen lelki mezők állanak? Vajjon egyházi közéletünk romlásáért felelősségre vonhatunk-e másokat, amíg mi, sajátos munkaterünkön hanyagsággal vagyunk vádolhatók?

S itt mondja meg nekem akármelyik lelkipásztor-testvérem, hogy akadályozta-e valaki őt meg abban, hogy még mélyebb személyes vallásos életet éljen; hát abban, hogy ezt a mélyebb kegyességét átvigye gyülekezetének életébe? *Már most ha ez így van, akkor oda kell konkludálnunk, hogy minden lelkipásztor-testvéreimnek teljes szabadsággal áll módjában az egyéniség elvének érvényesítése az egyházban, mint elsősorban vallásos közösségben, ha pedig az elvet elsősorban így akarjuk gyakorolni, meg vagyok győződve, hogy akkor az egyházban, mint jogi közösségben is meg fogjuk találni és látni, hogy a sokféle intézményes és alkotmányos utakon, módokon kívül mennyi áldott és szent alkalom van arra, hogy a legmagasabb pozícióban levő testvéreinkhez és a legmagasabb hatóságainkhoz is eljuttassuk egyéni gondolatainkat.*

Vannak jó szívek akik gondoskodnak az árvákról, özvegyekről és a tehetetlenekről. Csipkés Sándor vakfiu sorsa már sok szívbe beférközött. Közelebről Berky József, a híres színművész majdnem ajándékban adott neki félkiló csokoládét, hogy a kollégium diákmulatságán elárverezték. Az eredmény gyönyörű volt, mert 253 L. gyűlt egybe. Székelyudvarhelyről az unitárius Nők-szövetsége lepelt meg kedves adománnyal 120 leuval, melyhez hozzájárultak: özv. Sándor Gergelyné 10, Pap Gergelyné 10, Malviánszky Ferencné 20, özv. Bartalis Józsefné 20, Pálfy Katóka 10, Bartalis Erzsike 10, Németh Albert 5, Jakab Lajos 10, Katona Mózes 10, Bombér István 5, Kovács Ilona Székelyszentmihály 10, Deák Miklós lelkész Székelyszentmihály 20 leuval.

Leányainknak konfirmációi ajándékul legszebb, legállandóbb és leghálásabb tárgy az imakönyv. „Szívemet hozzád emelem...“ nagy választékban kapható 40 leutól fölfelé a kiadóban.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Gondnoki és tanári beiktató lesz április 14-én a kolozsvári unitárius kollégiumban. Dr. Szentiványi József f. ü. gondnok, Papp Domokos, Gálfi Zsigmond, dr. Gelei József és Vass Domokos tanárok fogják ünnepélyesen elfoglalni tanszékeiket. Még egyszer láttunk ilyen nagy felvonulást, de ez a mai viszonyok között annál is érdekesebb lesz.

Tarka délutánt rendez Kolozsvárt a D. F. E. április 14-én délután 6 órakor. Rendkívül szép és változatos műsorában közreműködnek városunk női és ifjai igen nagy számmal. Meglepő élőképek, mulattató jelenetek, táncok fogják éleníteni az igen népesnek ígérkező közönséget.

Elhunytak. *Böloni Vilmosné* székelyudvarhelyi lelkészünk neje, életkora és munkásereje legjavában néhány napi súlyos szenvedés után elhunyt. Férjén és atyján Faluvégi Albert ig. tanítón kívül, négy fiu és egy leányárva siratja. Igen nagy vesztesége egyházközségünknek és a D. F. E. udvarhelyi Nőkészövetségének is. — *Nagyajtai Péterfy Áron* ny. áll. ig.-tanító és unitárius énekevezér Homoród-Almásón 74-ik évében március 8-án. Egyik igen kiváló munkás férfi, szelidlelkű és vallásos emberünk hunyt el benne, akit nején és gyermekein kívül népes család gyászol.

Örökös alapítóink száma elérte a 300-at. Hála és köszönet az áldozószívű tagtársaknak. Egyre-másra kapjuk a meglepően szép megnyilatkozásokat. Egyik legkisebb gyülekezetünk lelkésze Katona Mihály írja: „Volt egy szeretett kedves testvérem Katona Mózes a radnóthi uradalomban szolgált, mint számtartó egynehány évig, azután Mező-Kapusra ment Sándor János volt államtitkár uradalmába tisztartónak, 1890. május 9-ikén meghalt, családja elpusztult, megtakarított szép vagyona elkallódott, megelőzte a család megsemmisülését s szétment a világ négy tájéka felé. 100 leu összeggel akarom nevét megörökíteni... Kérem Hadházi pénztárnok urat, méltóztasson azt a Dávid Ferenc-Egyletnek örökös alapítói díjúl átadni“. Kézhez vettük és meghatottan köszönjük.

D. F. E. újabb alakulások. A datki e.-községben Szén Mihály lelkész és Kovács Gyula énekevezér-tanító indítványára a Nőkészövetségének megalakulását egyhanguan kimondották. Elnök lett Szén Mihály lelkész neje, alelnök Kallós Józsefné és Szén Gy. Jánosné, titkár Reichert Károlyné, pénztáros Kovács Gyuláné. A Dávid Ferenc-Egylet már egy év óta működik. Elnök Szén Mihály lelkész, alelnök Szén Mihályné, jegyző Kovács Gyula, pénztárnok Jankó György. A D. F. E. február hó 21-én műsoros vallásos Petőfi-estélyt rendezett igen gazdag és érdekes tárgysorozattal.

Kissolymoson a tél folyamán szintén megalakították a D. F. Egyletet, az ifjusági egylet átszervezése is munkában van. A tél folyamán az ifjuság közreműködésével minden vasárnap este a ref. lelkéssel együtt vallásos estélyeket rendeztek. Január hóban előadták az „Ördög mátkája“ című darabot, készülnek a jöltevők ünnepeinek megtartására. Van ifjusági Dalkar is a kántortanító vezetése alatt.

Az iklandi Dávid F.-Egylet ill. Ifjusági Egyesület i. év jan. 14. febr. 19-ig terjedő munkásságáról a következőkben számolok be: (Mindnyájunk által tudott januári politikai hírek miatt a vallásos érzés, hangulat egy rövid időre megcsappant, de február hóban megint visszazökkentünk a rendes kerékvágásba — s haladni igyekszünk célunk felé.) „Egyletünk keretében (másodszor) újlag megemlékeztünk a szerelem s a szabadság dalnokáról: Pefőfi Sándorról, mikor is életét ismertettük, költeményeiből felhasználva az alkalmasakat, ugyszintén éneklésre is. A közönségünk igen lelkes, hálás érzeménnyel viszonzotta munkánkat. A két esténk tiszta jövedelme: 140 Leu, mely fel. iskolánk javára könyveltetett el. Felolvasást tartott Lőrinczi Dénes ny. lelkész 1, Kovács Gy. lelkész 1, Török János tanító 1, Dr. György József törvsz. bíró 1 alkalomból. Többen szavaltak s énekeltek. F. év február 18-án pedig színelőadást rendeztünk a lelkes Ifj. Egyesület által újlag iskolánk javára. Tóth Ede: „Kintornás család“ c. 3 felv. hangulatos, mulattató darabot adta elő az ifjuság. Leikesen játszottak, mindnyájuké a dicsőség — bebizonyítva a színpadon is tudásukat, munkabírásukat. Előadást hajnalig tartó táncmulatság követte igaz jó hangulat mellett. Közönségünk itt is szível-lélekkel pártolta iskolánk javát, amennyiben az esténk tiszta jövedelme: 500 Leu hangosan hirdeti az áldozatkészséget; mert hiszen az iskola mindenünk! A rendezést, a betanítást: K. B. lelkész, T. J. tanító és Filep Gábor földbirt. végezték lelkesen, sikerrel.“ Ujabb tervünk egy harang beszerzése, ha Isten is megsegít! *Kovács Béla* lelkész.

„**Hát hisz igaziban én is azt hiszem**“. Ez egy angol katolikus, más néven anglikán nő nyilatkozata. Az angol kisasszony Amerikában köruton van, előadásokat tart. Egyik unitárius hírlapíró megkérdezte, hogy hányan lehetnek Angliában az unitáriusok. Az egyház nem nagy — szólt a kisasszony — de a befolyásuk annál nagyobb az egész királyságban. Ekkor elmondotta, hogy a püspöke Liverpoolban egyszer szervezni akart egy társadalmi bizottságot s ő egyik unitárius jó barátját szerette volna bevinni a bizottságba. A püspök kijelentette, hogy nem kellene azokkal együtt szerepelni. A kisasszony ragaszkodott a kívánságához, mert ő tudja, hogy senki sem jobb jót, mint az unitáriusok s a mellett hozzáfűzte: „**hát hisz igaziban én is azt hiszem, amit ők**“.

Székelyderzsi D. F. E. ifjusági köre megalakult 1922. évi július hó 30-án és a következő munkásságot fejtette ki: 1922. aug. 13-án népnünpélyl egybekötött, jól sikerült Petöfi-ünnepélyt rendezett. Ifjusági ének, szavalat, felolvasás, népnünpélyeken szokásos játékok és mutatványok szórakoztatták a nagy közönséget. Tartottunk négy vallásos estélyt (nov. 5.—dec. 3., jan. 28—febr. 2.), melyek mindenikén ifjusági és gyülekezeti ének, 5—6 szavalat, felolvasás, vagy szabadelőadás kötötte le a mindig szép számú közönség figyelmét. Kiemelendő a február 2-iki estélyünk, melyen az esperesi vizsgálószerk is jelen volt. Pál Ferenc esperes hatásos megnyitót és Ürmösi József jegyző hatalmas és megkapó szabad előadást tartott Jézus és a vízétmerítő samariabeli nő beszélgetéséről. Megtanultunk és előadtunk két szindarabot: Ábrányi „A végrehajtó” és Margittai „A cserebogár”. Elöbbit nov. 11 és 12-én utöbbit febr. 10-én és 18-án mindig nagyszámú hálás közönség előtt. Ezenkívül több monológot és dialógot, valamint a Magyar Naptárban megjelent „Az új bíró” c. derüs párjelenetet. Az ünnepekyeken, estélyeken felolvasást tartottak, szindarabokat, szavalatokat tanítottak: Balázs András lelkész, Györfly Mária tanítónő, Buzogány Elek és Barabás Vilmos énekvezértanító és Buzogány Elek ig.-tanító. Elismerés és dicséret illeti azokat a szorgalmas és lelkes ifju leányokat és fiukat, akik nagy buzgósággal és dicséretes törekvéssel tanulták a vezetöik által nekik kiosztott szerepeket és költeményeket, egyházi és világi énekeket. Megérdemlik a nyilvánosság előtt is az elismerést és dicséretet. Az erkölcsi siker mellett az anyagi siker is megvolt.

A világiak prédikálnak. Már többször jeleztük az „Unitárius Közlöny”-ben, hogy Amerikában és Angliában a világi emberek igen nagy tevékenységet fejtenek ki nemcsak az egyházak kormányzásában, hanem a vallás hirdetésében is. Egyik vasárnap a világiak prédikáltak. Mit mondott Murdock ur?

Ha az egyháztól vársz valami jót, látogassad a templomot. Mindenki jobb ember volna, ha a templomba járna. Figyelj jól s légy őszinte, légy bizalommal és tisztelettel.

Tartsd eszedben mindig, hogy az egyházközség virágzása, a templom épsége attól függ, hogy te rendesen áldozol-e az egyház szükségéire. Add amit adhatsz örömmel és jó kedvvel. Sohase mond, hogy téged nem érdekel az ekklezsia ügye.

Mindig gondolj arra, hogy a pap azért megy a szószérkre, mert mondanivalója van. Ne ítélj elsietve. Ha egyik beszéd nem tetszik, várd meg a másikat.

Arra vigyázz, hogyha másképpen nem is szolgálhatsz, magaviseleted, szorgalmad és hűséged legyen példaadó.

Becsüld meg a papot s inkább keresd jó tulajdonságait, mint gyengeségét. Ha valami jót nyertél tőle, ne hallgasd el.

Szülők, rokonok és ismerősök értesítsék lelkészüket a városon: Kolozsvárt, Nagyenyeden, Nagyváradon, Marosvásárhelyt, Segesvárt, Szebenben, Udvarhelyt, Brassóban, Bukarestben vagy Jassiban lakó gyermekök, rokonuk vagy ismerősök lakásáról, foglalkozásáról. A Dávid Ferencz-Egylet és a Nők Szövetsége kéri lelkészeinket, sziveskedjenek a kapott értesítést közölni nemcsak a városon lakó hiveinkről, hanem azokról is, akik szétszórva idegenek között laknak. Talán sikerülni fog kiadványainkból számokra is juttatni.

Kérelem. Tisztelettel kérem lelkéztársaimat, sziveskedjenek értesíteni arról, hogy egyházközségükből az utóbbi években kik távoztak állandóbb tartózkodásra Brassóba vagy Brassómegyébe, hogy a pontos összeírását helyben és a szorványokban lehessen eszközölni. Egyuttal arra is kérem, hogy „Az én hitem“ c. füzetek árával sziveskedjenek elszámolni. Kovács Lajos lelkész, Brassó.

A kivándorló. Levelet kaptunk Délamerikából egy régi jó magyar barátunktól. Családos ember. Van három fia, két leánya. Orvos volt egy ideig azután bírósági tisztviselő s a mellett magának és feleségének is szép kis vagyona. Mindenik gyermeke kereső ember. Egyik fia Délamerikában próbált szerencsét, de keveset talált s mégis a család elindult. Őt hóig voltak az újvilágban. Mindent megpróbáltak. Semmi sem sikerült. Arra kérnek, hogy Északamerikában szerezzünk nekik megélhetést. Sajnos nem biztathattuk semmivel. Más vágycsoportoknak is azt tanácsoljuk: bármilyen rossz, de legjobb itthon.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába f. évi január 18-tól február 18-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Kozma Miklós Fiátfalva, Benke Márton, Csegezy Márton Beszterce, Tób Zsigmond Nyáradremete, Barabás János Torockó, Berecky Vilmos, Keresztély Lajos, Sykó Lajos (40 L), Weress László, Nagy Gyula, Dr. Pálffy Ferenc, Szucluy Jánosné Kolozsvár, Járai Béla Dézsfalva, Teslák Tinka Torda, Létay László Temesvár, Kádár Kálmán, Jánosi József, Bíró Lajos, Pál Dénes, Elekes Béla, Benke Mózes, Benke Elek, Marosi Ferenc, Benedek József, Séra Károlyné, Ambrus Domokos, Boros Ferenc Siménfalva, Barabás Matild Nagyenyed, Györke Lajosné, Ajtay János, Dávid Albertné, Botár István, K. Nagy Miklós, Deák Ferenc, Nemes József Kolozsvár, Gyöngyösi Gábor Sinfalva, Gál Lajos Alsógárd, Geréb Ádám Biia, (22 és 23-ra), Végh Jánosné Mezőtóhát, Fazakas Lajos, Fazakas Lajosné Nyárádszentmárton, Buzogány Elek Székelyderzs, Dr. Veress András Abrudbánya (10 L), Dr. Ferenczi Géza Nagyajta, Kálmán Mózes Fiátfalva, Csongva Dénesné Bágyon, Halmágyi Gábor Brassó; Unitárius Egyházközség, Nagy Dénes, Dávid Ferenc-Egylet Alsójára, Kerestély Gézáné Szentábrahám, Weiss Jenő Kolozsvár, Unitárius Főgimnázium, Unitárius Főgimnáziumi Önképzőkör, Péter Lajos, Dr. Szolga Ferenc

Székelykeresztur, Kovács Károly Marosujvár, Varga Andor, Udvari György, Ifj. Miklós János, Táncos János, Unitárius Egyházközség, Székely Tihamér Magyarsáros, Agh Ferenc Kolozsvár, Unitárius Egyházközség Ikland, Unitárius Leányegyházközség Nagyernye, Dr. György József, Filep Gábor, Kovács Béla, Török János, Balogh László, Nemes Lajosné, Kilyén Mózes, György Gyula, Gagyi Jánosné (20-20 L), Özv. Nagy Mózesné, Balogh József, Kilyén Zsigmond Balogh István, Mihály Sándor, Mihály István, Aszalós Ágnes Kúti Sándor (10-10 L) Ikland, Aranyosrákosi D. F.-Egylet, Varga Ferenc (22 és 23-ra), Özv. Kosnyér Mihályné, Rédiger Géza Marosvásárhely, Dr. Kiss Elek Kolozsvár, Konya Mariska (22-re), Gálfalvi Kálmán, Bálint Mihály, Gergely Sándor (22-re), Barta Miklós, Kerekes Dávid, Sándor Gergely Brassó, Patakfalvi Zsigmond Kolozsvár, Dr. Pálffy Ferenc Dicsőszentmárton, Szinte Sándor Dézsfalva, Gelei Vilmos Egeres, Oriold Antal, Pál Mátyásné, Anca Aurélné Kolozsvár, Dr. Gelei Árpád Óradna, Id. Gvidó Béla, Kertész István, Pálffy István, Durugy András, Durugy János Samué, Pál József, Ifj. Gvidó Béla, Felszeghy Gyula, Szabó Márton Andor, Szabó Ferenc kádár, Barta József Samué, Miklós János, Pál József ács, Dr. Zsakó István Dicsőszentmárton, Özv. Haller Rezsőné Kolozsvár, Lőrinci Dénes Oxford, Dávid Ferenc-Egylet, Pap Dániel Csehétfalva, Hits Béláné, Pálffy József Marosvásárhely, Székely Sámuel Dész, Dr. Zsakó Andor Kőhalom, Pálffy B. Samu, Ifj. Korondi Mózes Várfalva, Babos Lőrinc, Dumáné Füzi Aranka, Párizs Miklós, Árkosi László (30 L), Pálfi Miklós Alsó-Felsőszentmihály, Demény Andor Kolozsvár, László Péter Felsővisó, Végh József Székelykocsárd.

Alapítói díjban fizettek: Major Domokos Zsibó, Alsójárai Dávid Ferenc-Egylet, Gálfalvi Sámuel Székelykeresztur 100-100 leut.

A vak fiu javára adakoztak: Egy unitárius papné 20 leut, Dr. Veress András Abrudbánya 30 leut. Kolozsvár, 1923. február 18-án. *Gálfai Lőrinc* pénztárnok.

Ez évi február 18-tól március 18-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Lőrinczy Dénes Székelyudvarhely, Lőrinczy Dénes Oxford 1922-re; özv. Tóbis Simonné Marosujvár, Szász Ilona Nyáradmagyarós, Bartalis Erzsike Székelyudvarhely, Szatmáry Kálmánné Marosvásárhely, Jakab István Székelydobó 1923-ra; özv. Tarcsafalvi Albertné 1922-re és 1923-ra; István Lajos, Vass Dénes, Pálffy Károly, Csiszér Imre, Keresztesi Lajos, Balázs Dávid, Bedő Imre, Nagy Dénesné Marosvásárhely; Györke Dénes Beszterce, Pálffy Dezső Sáromberke, Simon József Szombatság, Szénásy Ferencné Dész, Kovács Dánielné, Bencédi Márton, Fülöp Domokos, Szabó Mózesné, Unitárius Egyházközség Muzsna; Pap László Székelyudvarhely, Dr. Tóth György Kolozsvár, Kovács Mózes Szászrégen, Mátys Gergely Szőkefalva, dr. Borbély Béla Torda, Péter József Nagyenyed, Ekárt Andor, Ekárt Andorné Csehétfalva,

özv. Graef Antalné Kolozsvár, Árkosi Sándor Bukarest 1923-ra; Pálffy H. Mihály Várfalva 1922-re és 1923-ra; Lakatos Ferenc Kolozsvár, Pap Mózes, dr. Gombos János, dr. Gombos Jánosné, Gombos Eszter, Kovács Margit, Gálfalvi Sámuel, Nagy Lajos, Osváth Árpád, Imre Lajos, dr. Nagy Béla, Takarékpénztár Székelykeresztur, br. Daniel Lajos Tarcsafalva, Rosmann Jenő Székelyszentmihály (10—10 L), Zoltán Gyula Héjjasfalva (50 L), Gálfy Mihály Magyarzsákod, Hermann Józsefné Székelykeresztur, Sárosi József, Unitárius Egyházközség, Kecskés Mózes, Dávid F. Ifjusági Egylet Rava 10—10 L 1923-ra; Unitárius Teológiai Akadémia Könyvtára Kolozsvár 1922-re és 1923-ra; Pálffy Samu Szalárdtelep, özv. Zurmann Ferencné, Székely Andrásné, Ebergényi Gyuláné, Székely József, Barta Ferenc, Székely Pál, Székely János (Józsefé), Székely por. Sándor, ifj. Székely Ferenc, Raffaj Zsigmond Verespatak, Kiss János, Orosz Jánosné, Nyiredi Áron, Markovics Jánosné, Tövisi Lőrinc, Molnos Lajos, Bedő Ferenc, Péterffi Áron Fogaras, id. Szentgyörgyi János, Ince Mihály, Szinte Lajos, Fűzi Katinka Nagyszeben, Nagy Vilmos Kolozsvár, Joós András Kisborosnyó, Botár Annuska Torockó, Máté Sándor Bágyon, Lázár Elek Brád (40 L), Gálfy Zsigmond Mészkö.

Alapítói díjat fizettek: Péter Sándor Muzsna, Zoltán Sándor Homoródszentmárton, Joós András Kisborosnyó, Kahlfürst Imre Kolozsvár, Katona Mózes emlékére Katona Mihály 100—100 leut. Kolozsvár, 1923. március hó 18-án. Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Hivatalos közlemények.

XXV. Sz. 311—1923. Rendelet

a Lelkészi és Esperesi Emlékeztető tárgyában.

Az egyházigazgatás jóságának első keiléke, hogy az egyházközségek pásztorai minden utasítás, felhívás és meghagyás nélkül hajtsák végre azokat az intézkedéseket, amelyek a törvényekben és rendeletekben meg vannak határozva.

A most közreadott Lelkészi Emlékeztető azt a célt kívánja szolgálni, hogy az egyházi közigazgatásban időszerűleg elkészítendő jelentéseket lelkész afiai a felettes hatóságokhoz az Emlékeztetőben jelzett időpontig kötelesek beszolgáltatni.

A törvényes következmények fognak alkalmaztatni, ha a végrehajtandó cselekedetek elmulasztatnak és a mulasztások az esperesi vizsgálószerki eljárás rendén, vagy más uton megállapítást nyernek.

A Lelkészi emlékeztetőt alább közlöm.

Ugyanily szempontok tették szükségessé az Esperesi Emlékeztető közreadását.

Kolozsvárt, 1923. február 15-én.

Ferencz József
unitárius püspök.

I-ső melléklet a 311—1923. számú rendelethez.

I. Lelkészi Emlékeztető.

a) *Évenként visszatérő hivatalos teendők.*

1. Január 1-én: A mult évi kegyes adományok és népesedési adatok (keresztelés, esketés, temetés, át-térés, kitérés, lélekszám) kihirdetése a tem-ploban.
2. „ „ Az ez évben tartandó konfirmáció idejének meghatározása és a szülők felhívása a szó-székről, hogy konfirmálandó gyermekeiket jelentsék be a lelkésznél. A tanítás iránt való intézkedés előkészítése.
3. „ „ Az előző évben folyamatban volt egyházköz-ségi fegyelmi ügyekről jelentés az esperesnek.
4. „ „ Előző évi irományoknak, az iktató sorszáma szerint való csomagolása és levéltárba helye-zése (804—1899. számú püspöki rendelet).
A házasságkötési tanusítványok és halotti vizsgálati jegyzőkönyvek levéltárra helyezése.
5. „ 15-ig: Egyházi törvények, rendeletek kihirdetése (1441—1918. E. K. T. rendelet).
6. „ 31-ig: A mult évi számadás és a folyó évi költség-vetés elkészítése, lelkész évi jelentése s ezek letárgyaltatása a kebli tanácson és közgyűlésben (Egyh. törv. 16., 35., 126. §.).
7. Ugyanekkor: Köri közgyűlési képviselők megválasztása s az esperesi hivatalhoz bejelentése. (Egyh. törv. 16. §. c), 142. §. b).
8. „ Vagyonleltár évi kiegészítése, illetve 5 éven-ként új leltár kiállítása. (Egyh. törv. 29. §. és E. K. T. 1085—1900. sz. rend.)
9. Február 1-ig: A mult évi egyházközségi népesedési adatok kiállítása és az esperesi hivatalhoz bekül-dése. (Egyh. törv. 100. §.) Erre nyomtat-ványok küldendők.
10. Március 1-ig: A konfirmáló növendékek összeírásának el-készítése s intézkedés a tanítás megkezdé-séről. Emlékkönyvecskék beszerzése. (Gya-korlat.)
11. Április 15-ig: Intézkedés az iskolai évváró-vizsga megtar-tásáról. Az esperesi hivatalhoz bejelentése. Vizsgálóbiztos kérése.
12. Május 31-ig: Kepének és egyéb egyházi adóknak kirovása. (Egyh. törv. 34. §.) A helyi szokás is érvényesülhet.

13. Junius 20-ig : Segély iránti kérések és jutalomra való pályázatoknak az esperesi hivatalhoz beérkezése. (Gyakorlat.)
14. „ „ Az iskolai- és vallásvizsgákról, vasárnapi iskolázásról, szórványok gondozásáról, hadiárvaokról, egyesületi munkákról a jelentések és kimutatások az esperesi hivatalhoz be-
küldendők.
15. Julius 1-ig : A nyári vasárnapi iskolázás megkezdendő. (E. K. T. 34—1902. K. i. sz.)
16. „ 15-ig : A jövő tanévi tankötelesek összeirandók. (Egyh. törv. 52. §.)
17. Auguszt. 30-ig : Az iskola és felszereléseinek rendbehozása, tankönyvek beszerzése. (Egyh. törv. 52. §.)
Ennek megtörténtéről espereshez jelentés.
18. Szept. 1—4-én : Városon az iskolai beiratások elvégzendők.
19. „ 5-én : Városon a tanítás megkezdendő.
20. „ 30-ig : Jelentés — ahol tartatott — a nyári vasárnapi iskolákról.
21. Okt. 1—4-én : Falun az iskolai beiratások elvégzendők.
22. „ 5-én : Falun a tanítás megkezdendő.
23. „ 15-ig : A különböző iskolákban tartott heti hittanórák beosztásáról a kimutatás elkészítendő és espereshez beküldendő.
24. „ „ Az iskolai beiratásokról és a tanítás megkezdéséről esperes útján E. K. Tanácshoz jelentés teendő. (E. Föt. 79—1901. sz.)
25. Nov. 15-én : Ekkor, vagy a legközelebbi vasárnapon Dávid Ferenc-émlékünnepély tartandó s ezzel a téli vallásérkölcsei nevelő munka megkezdendő.
26. „ 25-ig : Pénztáros köteles a következő évi költség-előirányzatot a keblai tanácsnak bemutatni.
27. Dec. 31-ig : A folyó évi adományoknak és alapítványoknak az „Aranykönyv“-be időrend szerint való bevezetése, hogy a következő 1/1-én felolvasható legyen.
28. „ 31-ig : Fontos esetekben jelentés küldendő az egyházközség állapotáról az esp. hivatalhoz. Ezt a lelkész nyilvántartja és az előterjesztést közreműködésével támogatja.

b) Évre és évközökre vonatkozó teendők.

1. Adóbevallások a törvényekben és rendeletekben meghatározott időkből.

2. Egyházközségi közgyűlések tartása. (Egyh. törv. 14. §.)
3. Egyházközségi kebli tanácsi ülések tartása. (Egyh. törv. 25. §.)
4. Kebli tanács választása és megújítása. (Egyh. tör. 23., 24. §.)
5. Iskolaszék választása. (Egyh. törv. 27. §. a.)
6. Fegyelmi bíróság választása. (Egyh. törv. 54. §. Föt. sz. 1890—56.)
7. Pénztárvizsgálat. (Egyh. törv. 94. és 121. §.)
8. Vizsgálószek jegyzőkönyvének tárgyalása és intézkedéseinek végrehajtása a legközelebbi kebli tanácsi ülésen.
9. A kérdéses évben végrehajtandó építkezések — tervek és költségvetés mellékelésével — az I. évnegyedben felterjesztendő esperes útján az E. K. Tanácshoz. (E. K. T. 461—1905. eln.)
10. Egyházi nyugdíjasok halála azonnal bejelentendő. (Egyházi törv. 101. §.)
11. Az első évnegyedben espereshez bejelentendő a belső emberek mellékfoglalkozása (bank, pénzügyintézet stb.) (1913. évi Fötan. 39. jkvi p. és 1914. évi Fötan. 48. jkvi pont.)
12. Aki más egyházközségekhez tartozó fiút vagy leányt konfirmál, köteles a konfirmálás tényét tudatni az illetékes lelkésszel, hogy a családkönyv megfelelő rovatát kitölthesse s az egyházközségéhez tartozók vallásos kötelességének teljesítését tudhassa, nyilvántarthatassa.
13. Aki más egyházközségből való leányt vagy elvált férfit a maga egyházközségéhez tartozó leánnyal vagy elvált nővel egyházi megáldásban részesít s nem maradnak abban a községben, az egyházi áldásban való részesítés tényét a tanusítvánnyal köteles átírni az állandó lakóhelyen való egyházi anyakönyvezés végett, hogy az illető lelkész tudomással bírjon a házassági élet egyházi feltételeinek eleget tevéséről. (1901. évi Föt. 111. jkvi pont; 285—1895. E. K. T.)
14. Aki más egyházközséghez tartozót temet el akár kórházból, akár falun, ha az bármely ideig volt is ott, köteles átírni az elhalt eredeti egyházközsége lelkészének a temetés egyházi végzését s köteles átküldeni a halottvizsgálati jegyzőkönyvet egyházi anyakönyvezés végett. (1901. évi Fötan. 111. jkvi p. elve szerint.) (Lásd a 285—1895. E. K. T. utasítást is.)

c) *A kormány 7965—1921. sz. határozatával megállapított hivatalos ünnepek.*

1. Május 23. A függetlenség proklamálása, a románok egyesülése.
2. Áldozó csütörtök: Az elesett hősök emléke.
3. Augusztus 5. A királyné öfelsege nevenapja.
4. Augusztus 24. A király öfelsege születésnapja.
5. Október 16. A trónörökös születésnapja.
6. Október 29. A királyné öfelsege születésnapja.

II-ik melléklet a 311—1923. sz. rendelethez.

II. Esperesi Emlékeztető.

a) Évenként visszatérő hivatalos teendők.

1. Január 1-ig: Vagyoni és népesedési kimutatáshoz és vagyonelejtárhoz rovatos iveket kérni az E. K. Tanácstól. (Gyakorlat.)
2. „ 15-ig: Egyházközségeknek a vagyonelejtári iveket küldeni és a vizsgálatra beszedni 5 évenként. (E. K. T. 1085—1900. sz.)
Évenként az ingósági leltárakat rendbe szedni.
3. Február 1-ig: Az esperesi vizsgálatokról intézkedni. (Egyh. törv. 149. §.)
A köri fegyelmi bíróságok előtt folyamathan volt ügyekről jelentés. (2298—1922.)
4. Március 30-ig: Az egyházkör állapotáról, a f. ü. gondnokokkal egyetértőleg E. K. Tanácshoz jelentést tenni. (Főtanácsi jkv 20—1922. sz., E. K. T. 179—1922.)
5. Április 1-ig: Belső emberi nyugdíj-járulékokat az egyházközségektől beszedni és az egyházi pénztárnak beküldeni. (Nyugdíj szab. 46. §.)
6. „ 15-ig: Népiskolai statisztikai és nyári vasárnapi tanítások kimutatásához rovatos iveket kérni E. K. Tanácstól. (Gyakorlat.)
7. Április 25-ig: A fennebbi iveket az egyházközségeknek megküldeni és vizsgabiztosokat kinevezni. (Gyakorlat.)
8. „ 30-ig: Az esperesi vizsgálószéki jegyzőkönyvek felterjesztendők. (Egyh. törv. 165. §.)
9. Május 1-ig: Az egyházkör népesedési kimutatását püspök urhoz felterjeszteni. (Gyakorlat.)
10. Junius 15-ig: a) A köri közgyűlés kütüzése. Prédikátor kinevezése. A közgyűlést elfogadó egyházközség értesítése. (Egyh. törv. 143., 144., 174. §§.)
b) Köri közgyűlés tárgysorozatának elkészítése.
c) Egyes tárgyak bizottságba való utalása (174. §. c. pont.)
d) A belső emberek mellékfoglalkozásáról jelentés kérendő.
Népiskolai vizsgákról, a nyári tanításokról, hadi árvákról, szórványok gondozásáról való jelentéseknek a nevelésügyi bizottsághoz áttétele.

11. Junius 30-ig: Esperes évi jelentésének és számadásának a körü közgyűlésre elkészítése. (Gyakorlat.)
12. Julius 1-ig: Jelentés E. K. Tanácshoz időrendben az egyházkörben elhalt egyházi tanácsosokról és főtanácsi képviselőkről. Az elhaltak helyébe új tanácsosok ajánlandók. (Gyakorlat.)
13. „ 15-ig: A körü közgyűlés jegyzőkönyve és mellékletei felterjesztendők E. K. Tanácshoz. (Gyakorlat.)
14. Szept. 30-ig: Jelentés, mint a 4. sz. alatt (a szükséges esetben).
15. Október 15-ig: Jelentés, illetve kimutatás az espereshez az egyes iskolákban tartott hittanórák idejéről.
16. November 1-ig: A népiskolai beiratásokról és a tanítás megkezdéséről jelentés E. K. Tanácshoz. (Egyh. főt. 79—905. sz.).
17. December 30-ig: Jelentés püspök urhoz az egyházkörben történt helyettesítésekről. (Gyakorlat.)
18. December 30-ig: Jelentés, mint a 4. sz. alatt (ha szükséges).
A lelkészi emlékeztetőben felsorolt jelentések is figyelembe veendőek.

b) *Évközökre vonatkozó hivatalos teendők.*

1. Egyházköri tisztviselők megválasztása. (Egyh. törv. 172., 192., 194., 196., 307. §§.).
2. Zsinati és főtanácsi képviselők megválasztása 3 évre. (Egyh. törv. 146. §. g) és 201. §. c).
3. Vizsgálószéki díjak megállapítása öt évre (Sz. Törv. 164. §.).
4. Egyházköri fegyelmi bíróság megválasztása (Egyh. törvény 168. §., 1920. évi Föt. jkv. 30. jkvi pont).
5. a) Egyházköri nevelésügyi bizottság megválasztása 3 évre. (Egyh. törv. 170. §.)
5. b) Egy tag választása a törv. állami népnevelési bizottságba (173. §. m).
6. Egyházköri közigazgatási bíróság megválasztása 3 évre (31—1920. Föt. sz.).
7. Egyházköri missiói bizottság megválasztása (88—1922. Föt. sz.).
8. Egyéb szervezetek, bizottságok rendszeres ujitása. Az egyházköri közgyűlésen bármely tisztségre, hivatalra megválasztottak erről írásban, pecsét alatt értesítendőek.

Jegyzet. A vizsgálószék díjainak megállapítását a viszonyok befolyásolták, de a törvény még életben van s így foglalkozni kell e kérdéssel.

XXVI. 1941/1922. szám. Körirat összes lelkész afiaihoz.

Az U. K. 1822. évi novemberi 11 számában XXIX. sorszám alatt közzétett felhívást megismétlem és összes lelkész afiait felhívom, hogy jelentéseiket a kívánt adatok közlésével 8 nap alatt terjesszék be. Kolozsvárt, 1923. március hó 20-án. *Ferencz József* unitárius püspök.

XXVII. 349 és 461/1923. E. K. T. szám. **Hirdetés.** A kolozsvári unitárius főgimnázium igazgatója Gátfalvi Györgynek, aki Gyagyan Udvarhelymegyében 1900. április 5-én, továbbá Székely Miklósnak, aki Tordán 1902. január 18-án született, s mindkettő unitárius vallású, az állítólag elveszett 1918. márc. 8-án 3 é. b. sz., illetve 1920. jun. 5-én 28 é. b. sz. alatt kiállított eredeti érettségi bizonyítvány helyett 103 illetve 110/1923 ig. sz. alatt 1-1 másodlatot állított ki, minek folytán az eredeti bizonyítványok hatályukat veszítették. Kolozsvárt, 1923. márc. 19-én. *Ferencz József* unitárius püspök.

XXVIII. 240/1923. sz. **Körlevél esperes és lelkész afiaihoz.** Elena királyi hercegnő Ófensége az ország népéhez felhívást bocsátott ki, melyben egy fővárosi gyermekkórház, egy betegápoló iskola és az ország egész területén működő ambulans (mozgó) egészségügyi szervezetek felállítása céljából gyűjtést indít meg és az egyházi főhatóságokat a nemes cél felkarolására szólítja fel. Az Egyházunk részére küldött gyűjtőivekből 1-1 példányt március 16-án továbbított az E. K. T. iroda minden egyházközséghez. Kérem lelkész a fiait, hogy a felhívás tartalmát egyházközségi közgyűlésen vagy egyéb alkalomkor ismertessék híveikkel és buzdítsák őket adakozásra. A begyűlt adományok a számozott gyűjtőivekkel együtt az esperesi hivatalokhoz, s onnan együttesen a „Banca Națională a României“ banknak bármely fiókintézetéhez juttatandók. Egyidejűleg majd jelentsék esperes afiai E. K. Tanácshoz a bankhoz beadott gyűjtőivek sorszámaint és az egyes egyházközségek által beszolgáltatott összegek nagyságát. Kolozsvárt, 1923. március 19-én. *Ferencz József* unitárius püspök.

XXIX. 291/1923. szám. **Kiegészítés a tanítói oklevelek egyenjogosítása tárgyában** 1723/1922 sz. alatt az Unitárius Közlöny f. évi 1. számában megjelent körlevélhez. A közokt. ü. miniszt. kolozsvári vezérigazgatósága Ad. 9000/1922 VI. szám alatt közölte a következőket: 9000/1922. sz. iratunkkal kapcsolatban a nem román tanítók diplomájának egyenjogosítása tárgyában a fölmerülhető tévedések kikerülése céljából tisztelettel közöljük, hogy dr. Joanovich Gy. román nyelvtana két részből áll: I rész Fonetika és morfológia, II rész Syntaxis (Mondattan). A második rész is megjelent: Minerva Cluj. Az említett 9000/1922. sz. rendelet tehát hozzáfűzendő I és II rész. Mindezekről mihez tartás végett ezúton értesítjük felekezeti elemi iskoláink tanítóit, tanítónőit és az iskolaszéket. Kolozsvárt, 1923. február 23-án. *Ferencz József* unitárius püspök.

XXX. 464—1923. sz. **Körirat** az iskolaszékekhez, esperes, lelkész, tanító afiaihoz és felekezeti iskolai tanítónőinkhez. Az „Unitárius Közlöny“ f. évi 1. számában III. sorszám és 1723—1922. E. K. T. sz. alatt kiadott körlevélre hivatkozva értesítjük nevezett a fiait, hogy a közoktatásügyi vezérigazgatóság 1923. március 10-én 6012—1923. VI. sz. alatt a következő rendeletet bocsátotta ki: „A tanítói diplomák egyenjogosítása tárgyában 9000—1922. sz. körrendelettel létesített vizsgáló-bizottságok működését további intézkedésig beszüntetem.“ Kolozsvárt, 1923. márc. 27. *Ferencz József* unitárius püspök.

Nyomatott „Korvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.